

CHARAKTERYSTYKA POKROJU POTOMSTWA PO OGIERACH PEŁNEJ KRWI ANGIELSKIEJ, WIELKOPOLSKICH I HUCULSKICH OD KLACZY ŚLĄSKICH W SK STRZELCE OPOLSKIE

Zygmunt Sobczak, Elżbieta Golańska

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, AR Wrocław

W związku z obecną koniunkturą eksportową i rozwijającym się trendem w kierunku produkcji „modnych” koni wierzchowych stosuje się w Polsce krzyżowanie klaczy śląskich z ogierami pełnej krwi angielskiej i rasy wielkopolskiej. Podobne metody stosowano wcześniej w NRD [8, 13]. Duża plastyczność konia śląskiego pozwala na uzyskanie harmonijnie zbudowanych mieszańców, niektórych nawet bardzo udanych jako konie sportowe. W SK Strzelce Opolskie zastosowano również jednorazowy dolew krwi huculskiej.

W związku z dużą popularnością na aukcjach eksportowych koni od klaczy śląskich po ogierach xx i wlkp oraz eksperymentalnym dolewem krwi huculskiej postanowiono zainteresować się bliżej tymi krzyżówkami, aby stwierdzić, która z tych kombinacji jest najlepsza.

MATERIAŁ I METODA

Badaniami objęto 40 klaczy śląskich w SK Strzelce Opolskie, rozpatrując je w następujących grupach:

- I grupa — 15 klaczy śląskich, traktowane jako grupa kontrolna,
- II grupa — 11 klaczy po ogierach xx od klaczy śląskich,
- III grupa — 10 klaczy po ogierach wielkopolskich,
- IV grupa — 4 klacze po ogierach hc.

Wymienione klacze poddano następującym pomiarom: wysokość w kłębie i w zadzie, głębokość klatki piersiowej, długość skośna tułowia, wysokość postawienia, szerokość piersi i zadu, długość i szerokość głowy, obwód klatki piersiowej i nadpęcia (tab. 1).

Tabela 1

Średnie wymiary i indeksy rozpatrywanych klaczy w SK Strzelce Opolskie

Wyszczególnienie	Grupa			
	I klacze śląskie 15 szt.	II klacze po og. xx 11 szt.	III klacze po og. wlkp. 10 szt.	IV klacze po og. hc 4 szt.
Wysokość w kłębie	154,7	158,4	156,1	147,5
Wysokość w zadzie	154,5	156,6	154,9	149,7
Głębokość klatki piersiowej	70,5	68,5	69,0	63,7
Długość skośna tułowia	159,8	162,5	160,7	150,5
Wysokość postawienia	84,2	89,9	87,1	83,8
Szerokość klatki piersiowej	41,2	39,5	40,3	37,6
Szerokość zadu	62,5	55,5	60,7	51,3
Długość głowy	63,0	61,2	61,8	55,1
Szerokość głowy	22,1	20,1	20,3	21,3
Obwód klatki piersiowej	199,5	193,5	197,3	180,3
Obwód nadpęcia	21,09	20,5	21,02	19,8
Indeks	99,86	98,77	98,96	101,4
przebudowania				
długości skośnej tułowia	103,3	102,5	102,9	102,0
do wysokości eurysomii	124,3	119,0	122,1	119,7
głębokości klatki piersiowej				
do wysokości	45,68	43,21	44,9	43,13
szerokości klatki piersiowej				
do wysokości	26,59	25,04	25,79	25,48
szerokości zadu do wyso-				
kości	41,10	36,29	38,86	34,72
długości głowy do wysokości	40,01	38,80	38,86	37,36
szerokości głowy do jej dłu-				
gości	35,02	32,89	32,82	38,43
wysokości postawienia do				
wysokości	54,32	56,79	55,10	55,81

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Obniżenie wzrostu — 7,2 cm — widać w grupie klaczy po ogierach huculskich, natomiast zwiększenie wzrostu o 3,7 cm zaznacza się w grupie klaczy po ogierach xx i po ogierach wielkopolskich; 1,4 cm. U klaczy po ogierach hc występuje przebudowanie w zadzie. Zmniejszenie obwodu klatki piersiowej zaznacza się wyraźniej u klaczy po ogierach hc (19,2 cm) i u klaczy po folblucie (o 6 cm). Klacze po ogierach wlkp różnią się tylko o 2,2 cm od kontrolnych. Odpowiednio do tego kształtują się indeksy masywności. Porównując indeks masywności u klaczy po hucule 122 z tym samym wskaźnikiem matki 129,0 i ojca 125,9 stwier-

dza się, że jest on niższy. Można to tłumaczyć w pewnym stopniu efektem heterozji. Zjawiska tego nie obserwuje się u potomstwa po ogierach xx i wlkp. Zmniejszenie obwodu nadpęcia dostrzega się we wszystkich grupach w stosunku do kontrolnej; klacze po folblucie o 0,59 cm, po ogierach wlkp o 0,07 cm i u klaczy po hc o 1,7 cm. Na uwagę zasługuje stosunkowo niski indeks kościstości u potomstwa po ogierach hc (12,73), mniejszy od tego wskaźnika u rodziców (13,64; 13,7). Jest to podobne zjawisko jak przy wskaźniku masywności.

Klaczki po folblutach i po ogierach wlkp w odniesieniu do klaczy śląskich cechują się zwiększoną długością skośną tułowia odpowiednio o 2,7 i 0,9 cm. W grupie klaczy po hucule różnica ta wynosi 9,3 cm.

Indeks eurysomii jest największy w grupie klaczy śląskich 124,3, najmniejszy zaś u klaczy po folblutach 119 i po og. hc 119,7. Wszystkie trzy grupy klaczy, pochodzące z krzyżowania, wykazują zmniejszenie głębokości klatki piersiowej.

Grupę klaczy po ogierach xx i po ogierach wlkp cechuje stosunkowo nieznaczne zmniejszenie szerokości piersi w odniesieniu do klaczy śląskich kolejno o 1,7 i 0,9 cm. Jest to zjawisko pozytywne. Indeksy szerokości klatki piersiowej klaczy w tych dwu grupach są mniejsze niż u klaczy śląskich.

Zmniejszenie szerokości zadu u klaczy mieszańców w stosunku do śląskich jest stosunkowo większe aniżeli zmniejszenie wymiaru klatki piersiowej. Klacze po folblucie są węższe w zadzie o 4,0 cm, klacze po wlkp o 1,8 cm, a po hucule o 11,2 cm w stosunku do grupy kontrolnej.

Mniejsze wskaźniki w grupie klaczy po ogierach xx i wlkp mogą wynikać ze zmniejszonej funkcji popychającej zadu (konie robocze) na korzyść funkcji podpierającej (konie sportowe) [6].

W porównywanych grupach klaczy nastąpiło zmniejszenie długości głowy odpowiednio o 1,8, 1,2 i 7,9 cm. Indeksy długości głowy klaczy po folblucie i wlkp wykazują zmniejszenie przy równoczesnym uzyskaniu większej harmonii. W znacznym stopniu wzrosła wysokość postawienia; w grupach klaczy po folblucie i po wlkp w stosunku do kontrolnych kolejno o 5,7 i 2,9 cm. Wymiar ten u klaczy po ogierach hc wykazał obniżenie o 0,4 cm.

Wyniki badań jak i dane z piśmiennictwa pozwalają na wysunięcie następujących wniosków:

1. Krzyżowanie klaczy śląskich z ogierami ras pełnej krwi angielskiej, wielkopolskiej i huculskiej wykazało, że najwartościowsze konie otrzymuje się w pokoleniu F_1 , z czego bardziej interesujące jest potomstwo po ogierach xx, w mniejszym stopniu po ogierach wlkp.
2. Łączenie ogierów hc z klaczami śląskimi wydaje się bezcelowe.

LITERATURA

1. Dąbrowski Z.: Koń Polski 3, 1974.
2. Dušek J.: Živ. Vyr. 6, 1965.
3. Gniazdowski J.: Koń Polski 3, 1967.
4. Haremski Z., Jakobson S.: Koń Polski 3, 1967.
5. Haremski Z., Rudzki T.: Koń Polski 1, 1969.
6. Hofman W.: Hipologia, Warszawa 1931.
7. Jakobson S.: Koń Polski 3, 1974.
8. Neuschultz H.: Pferdezeitung Haltung und Sport. Berlin 1956.
9. S. J.: Sesja wyjazdowa Rady Hodowlanej PZHК w rejonie konia śląskiego. Koń Polski 4, 1969.
10. Sasimowski E.: Hodowlane metody doskonalenia koni, Warszawa PWRiL 1973.
11. Sasimowski E.: Problemy hodowli koni na XXIII Zjeździe Europejskiej Federacji Zootechnicznej w Weronie. Koń Polski 2, 1973.
12. Sobczak Z., Jandzis K.: Zesz. probl. Post. Nauk rol. 180, 1976.
13. Weferling K. G.: Koerpermessungen bei Oldenburgischen und Ostfriesischen warmblutstuten. Hannover 1964.
14. Wolek M.: Koń Polski 2, 1968.

3. Собчак, Э. Голяньска

**ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОМСТВА ЖЕРЕБЦОВ АНГЛИЙСКОЙ
ЧИСТОКРОВНОЙ, ВЕЛЬКОПОЛЬСКОЙ И ГУЦУЛЬСКОЙ ПОРОДЫ
ОТ СИЛЕЗСКИХ КОБЫЛ В КОНЗАВОДЕ СТШЕЛЬЦЕ ОПОЛЬСКЕ**

Резюме

Соответствующие исследования охватывали 40 силезских кобыл в конзаводе Стшельце Опольске, разделенных на 4 группы: I — 15 силезских кобыл (контрольная группа), II — 11 кобыл после жеребцов хх, III — 10 кобыл после велькопольских жеребцов, IV — 4 кобылы после гуцульских жеребцов (в группах II, III и IV все кобылы происходили от силезских матерей), а также молодняк F_1 и F_2 в количестве 27, происходящих от указанных кобыл. Все лошади были охвачены измерениями, в том числе было проведено 11 зоометрических измерений, на основании которых исчисляли соответствующие показатели. Установлено заметное влияние жеребцов чужих пород на изменения экстерьера и даже пользовательного типа потомства. Заметные фенотипические различия наблюдались у F_1 , особенно после жеребцов хх и гуцульских. Потомство F_2 после силезских жеребцов от кобыл помесей F_1 было сходным по экстерьеру с силезскими лошадьми. Плодовитость составляла в силезских кобыл свыше 87%, у кобыл после велькопольских и гуцульских жеребцов — 86%, у кобыл после чистокровных жеребцов — 76%. Процентное количество жеребцов, происходящих из скрещивания, включенных в заводские конюшни, было выше для F_2 , чем для F_1 . Это явление представляется обратно у кобыл, включенных в конзаводы. Браковка молодняка была значительно выше у F_2 . Внимания заслуживает высокий процент лошадей F_1 , предназначенных на спорт и экспортируемых, происходящих от жеребцов хх, 84% жеребцов (после каст-

рации) и 41% кобыл, а также от велькопольских жеребцов — соответственно 62 и 35%. Рассматриваемое поголовье немногочисленно, однако полученные результаты, данные литературы и практические наблюдения свидетельствуют в пользу целесообразности скрещивания силезских кобыл с жеребцами хх для получения желаемых верховых коней.

Z. Sobczak, E. Golańska

CHARACTERISTICS OF PROGENY AFTER STALLIONS OF ENGLISH THOROUGHBRED, WIELKOPOLSKA AND HUCULSKA BREED FROM SILESIAN MARES AT THE STRZELCE OPOLSKIE STUD

Summary

The respective investigations comprised 40 Silesian mares at the Strzelce Opolskie stud, divided into 4 groups; I — 15 Silesian mares (control groups), II — 11 mares after stallions хх, III — 10 mares after Wielkopolska stallions, IV — 4 mares after Huculski breed (in the groups II, III and IV all mares originated from Silesian mothers) as well as youngsters F_1 and F_2 in the number of 27 heads originating from the above mares. All horses were measured in 11 biometrical tests, on the basis of which appropriate indices were calculated. A distinct effect of stallions of foreign breeds on changes of habitues and even a useful type of the progeny has been found. Distinct phenotypic differences are observed in F_1 , particularly after stallions хх and Hc. The progeny of F_2 after Silesian stallions from mares of F_1 hybrids approximates Silesian horses with regard to habitus. The fertility was in Silesian mares at the level of 87%, in mares after Wielkopolska and Hc stallions — of 86%, in mares after thoroughbred horses — of 76%. The per cent of stallions originating from crossings admitted to studs was higher in F_2 than in F_1 . This phenomenon is revers in mares admitted to studs. An attention deserves a high per cent of horses with F_1 designated for sports or for export — after stallions хх 84% of stallions (after castration) and 41% of mares and after Wielkopolska stallions accordingly 62 and 35%. The population investigated is less numerous; it seems, however, that the results obtained, literature data and practical observations would prove perposefulness of crossing of Silesian horses with stallions хх for obtainment of saddle-horses wanted.